

## عبدالمجید سالک

عبدالمجید سالک 13 دسمبر 1894ء نوں بنالہ ضلع گورداسپور (بھارت) وچ پیدا ہوئے۔ آپ دے والد داناں غلام قادری۔ دھلی تعلیم بنالہ تے پٹھانکوٹ وچ حاصل کیتی۔ 1911ء وچ پٹھانکوٹ توں رسالہ ”فانوس خیال“ جاری کیتا۔ لاہور وچوں نکلن والے رسالہ ”پھلو اڑی“ تے تہذیب نسواں“ دے ایڈیٹر تے معاون ایڈیٹر رہے۔ 1927ء وچ ”زمیندار“ اخبار چھڈ کے مولانا غلام رسول مہر نال رل کے اخبار ”انقلاب“ کڈھیا۔ 1951ء وچ ڈاکٹر فقیر محمد فقیر نال مل کے رسالہ ”پنجابی شروع کیتا۔ غزلاں، نظماں تے مضمون لکھے جیہڑے ”پنجابی ادب تے سالک“ دے ناں نال کتابی صورت وچ چھپ چکے نیں۔ ”کپاہ وچ“ انشائیہ وی ایسے کتاب وچوں لیا گیا اے۔ سالک صاحب دی وفات 1959ء وچ ہوئی۔ سالک صاحب دا شمار اوہناں لکھاریاں وچ ہوندا اے جیہناں دیاں کوششاں نال پنجابی آج اُچے درجے تے اپڑ گئی اے۔ آپ دی تحریر وچ شگفتگی تے روانی اے۔ آپ سادہ تے دلچسپ پنجابی زبان لکھدے سن۔

## کپاہ وچ

بیماری دا کوئی انت نہیں۔ رنگ رنگ دیاں بیماریاں بندے نال لگیاں ہو یاں نیں۔ اک بڑی عجیب بیماری اے پئی آدمی رات ویلے بٹکا ہوا اٹھ کے چلن پھرن لگدا اے۔ ڈاکٹر حکیم سارے ایس گل نوں من دے نیں پئی اوہ سچی مٹکا ہوا ہوندا اے۔ اوہنوں ہوش کوئی نہیں ہوندا۔ پراہیہ بڑی اچنبہ دی گل اے پئی اوہ آدمی نہ ڈگدا اے، نہ کسے شے نال ٹھوکر کھاندا اے۔ کئی واری لوکاں نے دیکھیا پئی ایس مرض دا بیمار کوٹھے دے بنیرے اُتے سہہ ہالگا جاندا اے۔ بحال اے اوہدا قدم وی آہرا بابر اپنے تے اوہ کوٹھے دے اُتے یاں اوں تھاں توں پٹھاں ڈھیر پئے۔ جے اوہ جاگدا ہوندا تے گدی اوس بنیرے اُتے ایس طراں بے دھڑک نہ ٹر سکدا۔

ولایت وچ ایس مرض دے بیمار بوہت ہیگے نیں۔ رسالیاں، اخباراں وچ اوہناں دے قصے چھپ دے رہندے نیں۔ اک آدمی نے دسیا پئی کجھ دن میرے کوٹ دی جیب وچوں روپے برابر چوری ہوندے رہے۔ رات نوں کوٹ کئی نال تنگ کے سوں جاندا ساں۔ سو ویلے اٹھ کے دیکھدا تے روپے نہیں سن ہوندے میں بڑا حیران ساں پئی ایہہ گل کیہ اے؟ میں فلیٹ وچ کھڑا رہندا ساں۔ نہ بیوی نہ بچہ، نہ نوکر نہ چاکر، فیر رات نوں کبھڑا چور پیدا اے جیہڑا روز مینوں لٹ کے لے جاندا اے؟ میں اک دو گوانڈھیاں نال گل کیتی۔ اوہ بڑے حیران ہوئے۔ اخیر اک رات کیہ ہو یا فلیٹ دے پچھلے پاسے اک نئی جیہڑی بیچی سی۔ اوہدے وچ مینوں اک آدمی نے جگایا تے میں دیکھیا پئی اک چھری میرے ہتھ وچ اے تے میں بیچی دی اک ٹکر وچ ٹویا پیا کڈھناں۔ جس آدمی نے مینوں جگایا، اوہ میرا گوانڈھسی تے دوست سی۔ اوس نوں دیکھ کے تے اپنے آپ نوں بیچی وچ پا کے میری سمجھ وچ کجھ نہ آیا پئی ایہہ گل کیہ بنی۔ میں بیچی وچ کس طراں آگیا تے چھری نال ٹویا پکٹن دا کیہ مطلب؟

گوانڈھسی نے میرے سامنے ٹوئے نوں چنگی طراں پکٹیا، تے اوہدے وچوں اوہ سارے روپے مل گئے جیہڑے کئی دن توڑی چوری ہوندے رہے سن۔ دوست نے اوہ سارے روپے میری جھولی وچ پائے تے مینوں نال لے کے فلیٹ وچ آیا۔ اوس نے مینوں دسیا پئی میں ڈاکٹری وچ پڑھنا واں۔ جس ویلے تئیں مینوں ایس عجیب چوری دا حال دسیا تے مینوں شک پے گیا پئی تہاں نوں ہتھ وچ پھرن دی بیماری اے تے تئیں اپنے چور آپ او۔ میں صرف علم حاصل کرن دی خاطر تہاڑی دیکھ بھال شروع کردتی۔ آج میں اپنے کمرے وچ جارہیا



سی۔ تہاڑے فلیٹ وچوں مینوں کھڑا ک جیہا آیا۔ میں جھٹ اٹھیا تے تہاڑے بوے اگے جا کھلوتا۔ میں ویکھیا پئی تئیں اک ہتھ وچ چھری تے دوجے ہتھ وچ روپے لے کے باہر نکلے۔ میں کھلوتا ہو یا سی پر تئیں مینوں ویکھیا ای نہیں۔ میں تہاڑے کچھ کچھ لگ گیا۔ تئیں بھئی وچ اپڑے تے آرام نال بیٹھ کے چھری نال اک ٹو یا پٹیا۔ روپے اچے ٹوئے وچ نہیں سن رکھے۔ میں تہانوں بلو نیا تے تہاڑا ناں لے کے بلایا۔ تئیں اکھیاں کھول دیتاں تے مینوں کہن لگے۔ ”ہیں میں کتھے ساں میں بھئی وچ کی کرن آیاں۔ تئیں استجھ کیکہ کر دے او؟“

دوجے دن اوہ دوست مینوں اپنے کالج دے وڈے ڈاکٹر کول لے گیا تے اوہوں سارا قصہ سنایا۔ ڈاکٹر نے دسیا پئی ایس بیماری نوں ڈاکٹری وچ (SOMNAMBULISM) کہندے نیں۔ جیہد مطلب اے نیند روچ پھرنا۔ فیر ڈاکٹر نے نسخہ لکھیا۔ میں کوئی چھ (6) ست (7) ہفتے توڑی دوا پیندا رہیا۔ اخیر مینوں آرام آ گیا فیر ساری عمر مینوں ایہو جیہی شکایت نہیں ہوئی۔

اخباراں وچ ایہہ قصہ پڑھ کے مینوں اپنے بچپن دی اک گل یاد آ گئی۔ میں کوئی چھ (6) ورہیاں داہو وال گا۔ اک دن شام نوں بے بے جی (والدہ) نے گجریلہ پکایا۔ میں بڑی ضد کیتی پئی میں ہنے گجریلہ کھاواں گا۔ بے بے جی کہن لگے:

”احمق کسے تھاں دیا۔ گجریلہ ٹھنڈا کر کے کھائی دا اے۔ تنکا گجریلہ کون کھاندا اے۔“ میں ضد کر داتے روند اکرا لانداسوں گیا۔

ادھی رات ویلے میری آنکھ کھلی مینوں کچھ چھپیا۔ ہتھ مار کے ویکھیا تے میں کپاہ دے اک ٹوکرے وچ بیٹھا ہو یا سی۔ میں گھابر کے بے بے جی نوں اواز ماری ”بے بے جی بے جی“ اوہناں میری منجھی تے ہتھ ماریا تے منجھی و سہلی پئی سی۔ اوہناں پچھیا۔ ”وے مجید توں کتھوں پیا بولنا ایں۔“ میں کہیا ”ایہہ گل تے میں تہانوں پچھناں چاہناں پئی میں کتھوں پیا بولناں؟ بے بے ہس پئے تے آکھن لگے ”آخر توں بولد کتھوں ایں“ میں آکھیا ”بے بے جی کپاہ وچوں“۔ فیر بے جی نے آکے ٹوکرے وچوں مینوں چٹکاتے منجھی تے تھا پڑ کے سوال دتا۔

سویلے جدوں سارا ٹبر جا گیا تے بے جی نے اپنا جی نوں ایہہ قصہ سنایا۔ اوہ ہس ہس کے دوہرے ہو گئے۔ کہن لگے ”چور نہ ہووے تے۔ رات نوں گجریلہ منگد اسی ناں۔ ایہنے سوچیا ہووے گا، رات ویلا اے۔ سارے سٹے ہوئے نیں اس ویلے گجریلے تے شیخون مارنا چاہی دا اے منیرے وچ اٹھ کے جانا سی باورچی خانے تے کڑ گیا کپاہ دے ٹوکرے وچ۔ پرا خیر پھڑیا گیا ناں۔“

میں شرم نال روں ہا کا ہو گیا سی۔ ایہنے وچ بابا جی (دادا) نماز پڑھ کے میستوں واپس آ گئے۔ اوہناں ایہہ گل سنی۔ اوہ ہتے تے نہیں، کچھ مسکرا کے آکھیا: ”ایہہ ہاسے دی گل نہیں۔ جے مجید رات نوں نیند روچ اٹھ کے چل دا پھر دا اے ایس دا علاج کروانا چاہی دا اے۔“ اوس دن مینوں اباجی ڈاکٹر عبدالرحمن کول لے گئے۔ میں ٹھیک ہو گیا۔ پر گھر وچ ایس بخول نے کئی ورہیاں تک میرا جھجھانہ چھڈیا۔ ”مجید کتھے؟ کپاہ وچ“ بچی مچی میری چیخ بن گئی سی۔